

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autorka práce: Bc. Tereza Posavádová

Název práce: Systém pěstounské péče na přechodnou dobu v České republice

Autor posudku: Ing. Mgr. Olga Angelovská

Autorka si vybrala **téma** pěstounské péče na přechodnou dobu (dále PPPD). Jde o podobu pěstounské péče, která nejen v odborných kruzích vyvolává diskuze o nutnosti a vhodnosti pěstounské péče. Od roku 2013 jsou slyšet námitky části odborné i laické veřejnosti proti profesionalizaci PPPD, kde byly nastaveny podmínky tak, aby pěstoun mohl péči vykonávat jako řádné zaměstnání. Podle kritiků by mohla tato praxe vést k pojetí PPPD jako sociální služby, která by ve výsledku vedla k nezačlenění dítěte do rodiny. Další časté námitky směřují ke krátkodobosti a související riziko střídání pěstounů nebo umístění dítěte do ústavní výchovy. Nejen proto považují výběr tématu PPPD za přínosné.

V práci si autorka stanovila **dva cíle** „vysvětlit implementaci politiky pěstounské péče na přechodnou dobu pohledem z praxe“ a „vymezit problémy současného nastavení pěstounské péče na přechodnou dobu.“ (str. 2) Druhý cíl je rozdělen do dvou dílčích cílů a ke každému je vymezena jedna výzkumná otázka. Zde bych vytkla formulaci výzkumných otázek, které nepovažuji za správně formulované, protože jen kopírují cíl bez dalšího rozvinutí myšlenky, resp. přeformulují pouze cíl do otázky, čímž se zcela ztrácí jejich účel. Obdobně v případě prvního cíle, který má vysvětlující charakter, je formulována jediná výzkumná otázka popisného charakteru, která je formulována de facto úžeji než samotný cíl.

Vzhledem k povaze zkoumané oblasti si autorka vhodně zvolila kvalitativní **metodu** a svůj výzkum postavila na polostrukturovaných rozhovorech. Vzorek respondentů pokrývá všechny potřebné aktéry a kladně hodnotím volbu smyšlených jmen pro respondenty, která čtenáři umožňují si respondenty hned zařadit do té které skupiny aktérů.

Autorka staví na dvou **teoretických** východiscích – teorii liniových pracovníků a teorii vývoje dítěte. První koncept považuji za vhodně zvolený, protože odpovídá oblasti zkoumání. U druhého konceptu by bylo možné diskutovat, zda má psychologická teorie své opodstatnění ve veřejně politické diplomové práci, na druhou stranu autorka její zařazení dle mého názoru dostatečně zdůvodnila ve vztahu k institucionalizované péči (str. 9-10). Malou výtku mám k absenci publikace Maslow 1943 v literatuře. Předpokládám, že autorka spíše citovala na základě jiného zdroje. V některých částech považuji text za nadbytečný, pokud není více vztažen ke zkoumanému tématu (např. popis očního kontaktu str. 10 v citaci dle Matějčka). Vzhledem ke stanovenému hlavnímu cíli by bylo možná vhodnější zvolit teorii implementace.

Čtvrtá kapitola *Náhradní rodinná péče* začíná zajímavým přehledem historického vývoje náhradní rodinné péče. Jen dvě malé poznámky – autorka měla v textu na mysli spíše „pruský“ než „ruský“ zákoník (str.12) a tvrzení „*Pěstounská péče je upravena především v legislativě.*“ (str. 13) považuji za vágní, byť pravdivé. Autorka někdy nepřesně formuluje, např. „*Ta (rozuměj PPPD) se v legislativě poprvé objevila po novele zákona o sociálně právní ochraně dětí č. 134/2006 Sb.*“ (str. 13), ale PPPD byla vnesena do legislativy právě touto novelou.

Je to škoda, protože ostatní text podkapitoly 4.1 (str.11-13) je pěkně napsaný.

Určité výtky mám ke struktuře čtvrté kapitoly, jejíž struktura působí neuspořádaně a autorka předkládá jednotlivá témata matoucí způsobem. Výsledný dojem může být způsoben i tím, že někdy název kapitoly neodpovídá přesně obsahu, např. „*4.4 Legislativní ukotvení náhradní rodinné péče*“ (str. 15) se věnuje pouze PPPD, navíc se soustřeďuje na podmínky zařazení potenciálních pěstounů do evidence PPPD. Nebo např. kapitola „*4.2 Další typy náhradní rodinné péče*“ opakuje informace o pěstounské péči obecně z předchozí historické kapitoly. Logické by bylo, kdyby kapitola 4.2 následovala po kapitole detailněji popisující PPPD nebo dlouhodobou pěstounskou péči. Ideálně by mohla předcházet této kapitole s textem kapitoly „*5.1 Institut PPPD*“ (str. 29). Pak by se předešlo tomu, že v kapitole „*4.5 Reforma PPPD v kontextu reformy náhradní rodinné péče v České republice*“ (str. 16-20) již autorka rozebírá reformu, ale institut PPPD definuje až na straně 29. Za nepřesné považuji citaci zákona 359/1999 Sb. vzhledem k cílům reformy. Buď by byla potřeba jiného zdroje, např. strategického dokumentu, koncepce apod., nebo alespoň předchozí legislativní úpravy, kdy by autorka sama odvozovala cíle reformy na základě komparace. Kapitola *4.6 Sociálně-právní ochrana dítěte* by mohla být zařazena v práci dříve, protože vymezuje rámec pro náhradní rodinnou péči. Podkapitola *4.6.1 Vývoj ochrany dětí z právního hlediska* opakuje některé informace kapitoly 4.1, stálo by za úvahu, zda kapitoly nespojit. Navíc zdařilé schéma (str. 25) by napomohlo lepší orientaci v problematice.

Kapitola „*4.7 Role neziskových organizací v náhradní rodinné péči*“ obsahuje několik nepřesností. Hned na začátku je definice neziskové organizace zcela nedostačující, neboť neziskovost je pouze jedním z pěti základních znaků. Autorka jako studentka oboru veřejné a sociální politiky by mohla také pracovat s termíny precizněji a vyvarovat se definic NNO pomocí výroků typu, že nejsou řízeny „*subjektem, který funguje pod státní ochranou*“ (str. 25). V práci také uvádí, že se náhradní rodinné péči věnuje „*velké množství neziskových organizací*“ bez bližší specifikace či uvedení zdroje. Co znamená „*velké množství*“? V dané kapitole stručně popisuje činnosti tří vybraných NNO (str. 26 a str. 27). Jde o zajímavé informace, ale není jasné, proč činnosti NNO autorka uvádí a jaký mají význam pro následující text. Navíc jednotlivé NNO jsou popsány různým způsobem (např. jen u jedné jsou zmíněny cíle organizace). Pomohlo by další rozvedení myšlenky.

Pátá kapitola se věnuje čistě tématu PPPD a autorka zde představuje výsledky svého výzkumu. Dobře prezentuje výsledky rozhovorů. Přesto opět některé kapitoly by si zasloužily přejmenování nebo sloučení s jinou kapitolou, např. pro kapitola *5.6 Podmínky PPPD* (str. 39) popisuje podmínky, které musí potenciální pečovateli splnit, aby byl zařazen do evidence. Obsahově by kapitola odpovídala kapitole *5.3 Pěstouni na přechodnou dobu*. Obecně považuji za vhodné uvést podmínky pro uchazeče o pěstounství v dřívější části práce, protože řada reakcí respondentů na ně reaguje. Obdobně není zřejmé, proč není text kapitoly *5.8 Specializace PPPD* částí kapitoly *5.2 Druhy pěstounské péče na přechodnou dobu*, když

pouze de facto stručně rozšiřuje jeden z druhů péče. Také ke kapitole 5.9 *Proces umístování dětí do PPPD* mám stejné výhrady. Nadpis neodpovídá obsahu, kdy text podkapitoly obsahuje specifikaci dětí, které jsou cílovou skupinou pro náhradní rodinnou péči, a zároveň tuto informaci považuji za jednu ze základních, která by měla být uvedena již v předchozí části práce. O tom, že jde o obecnější část, svědčí i to, že v podkapitole není žádný výstup z rozhovorů či nějaké analýzy. Zajímavou kapitolou je 5.10 *PPPD perspektivou výzkumů* s výčtem a krátkým popisem již provedených výzkumů na téma PPPD, i když se autorka mohla odvážit i nějaké vlastní reflexe.

V poslední kapitole 7. *PPPD v zahraničí* (kapitola 6 díky špatnému číslování chybí) autorka představuje šest zemí a jejich přístupů k PPPD. S výjimkou jedné země (Rakouska na str. 49) jsou všechny ostatní informace čerpány pouze z jednoho zdroje (Bubleová a kol. 2002). Z textu není zřejmé, jakou přidanou hodnotu autorka v této části dodala. Navíc 16 let starý zdroj by si zasloužil alespoň nějaké ověření aktuálnosti uváděných informací.

V závěru hodnotí autorka naplnění cílů. Dle mého názoru hlavní cíl nebyl zcela naplněn, protože implementaci se práce věnuje spíše okrajově. Druhé dva podcíle věnované bariérám a problémům považuji za naplněné

V práci autorka pracuje s dostatečným množstvím zdrojů i dat. Mezery jsou v oblasti struktury a formálního zpracování, např. špatné číslování kapitol, překlady apod.

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „E“.

Datum: 8. června 2018

Podpis: